

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра географії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана/директора
з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
« 2 » 12 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Географія Євразії, Північної Америки та Австралії

для студентів

галузь знань - С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність - С6 Географія та регіональні студії

освітній рівень Бакалавр

освітня програма Економічна географія,

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Олішевська Ю.А.** к.геогр.н. доцент кафедри географії України
Гайдай С. В. к.геогр.н. доцент кафедри географії України

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ) «__» ____ (дата) 20__ р.
на 20__/20__ н.р. (підпис) (ПІБ) «__» ____ (дата) 20__ р.

КИЇВ – 2025

Розробник(и): к.геогр.н. доцент кафедри географії України Олішевська Ю.А.

ЗАТВЕРДЖЕНО

« 20 » 11 2025 р.

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

 професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ
(підпис)

Протокол № 5 від « 20 » 11 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 10 від 11.12. 2025 року

Голова науково-методичної комісії (Наталія КОРОГОДА)

« 12 » 12 2025 року

ВСТУП

Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з використанням теоретичної бази та методичного апарату географії та регіональних студій, зокрема, принципів просторового мислення та комплексного бачення соціальних процесів, врахування множини чинників суспільно- та природничо-географічного характеру та територіальні відношення і взаємодії на глобальному, регіональному та локальному рівнях; просторові процеси та явища; взаємозв’язки між людською діяльністю та довкіллям і його компонентами; регіони і ландшафти у всій їх різноманітності. Основна увага навчальної дисципліни зосереджена на розкритті причинно-наслідкових зв’язків процесів та явищ, які спричиняють формування фізико-географічних умов та природних ресурсів окремих материків та океанів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни :

Успішне опанування курсу «Природнича географія».

Знання теоретичних основ формування природних закономірностей географічної зональності та висотної поясності.

Володіння навичками аналізу, синтезу, індукції та дедукції.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна є однією з базових при підготовці бакалаврів з економічної географії, яка сприяє здобуттю навиків просторового мислення та комплексного бачення процесів, врахування множини чинників природничо-географічного характеру. Вона спрямована на формування у студентів глибоких комплексних знань про особливості та закономірності виникнення, формування, функціонування та розвитку місць та просторів Євразії, Північної Америки та Австралії. Особлива увага при вивченні курсу спрямована на аналіз природних умов та ресурсів, питання збереження флори, фауни та ландшафтів в цілому.

4. Завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні загальних і спеціальних фахових компетенцій:

- здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК08);
- здатності аналізувати структуру простору та його компонентів, тенденції розвитку просторових процесів і явищ (ФК04).

5.Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знання та розуміння предметної області географії Євразії, Північної Америки та Австралії.	Лекція, семінарське заняття. самостійна робота	семінарське заняття, контрольна робота (тести)	до 55
1.2.	знати особливості географічного положення, історію формування та рельєф Євразії	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.3	знати чинники формування клімату Євразії, основні закономірності розподілу сонячної радіації, температури повітря та кількості опадів.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.4	розуміти фактори формування гідрологічної мережі, ґрунтово-рослинного покриву Євразії	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.5	знати принципи та критерії фізико-географічного районування Євразії	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.6	особливості географічного положення, історію формування, тектонічну та орографічну будову Північної Америки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.7	знати та розуміти основні закономірності формування клімату, поверхневих вод та критерії фізико-географічного районування Північної Америки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.8	знати та розуміти основні закономірності формування території Австралії та чинники формування клімату	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.9	знати чинники, що зумовлюють диференціацію ґрунтово-рослинного покриву та природних зон Австралії	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
2.1	вміти застосовувати базові географічні знання і розуміння основних просторово-часових закономірностей будови географічної оболонки в межах Євразії	семінарське заняття, самостійна робота	семінарське заняття, самостійна робота	до 20
2.2	виконувати пошук та опрацювання різних джерел географічної інформації стосовно історії формування території Євразії.	самостійна робота, семінарське заняття		
2.3	вміти кількісно та якісно аналізувати кліматичні умови, поверхневі води Євразії	самостійна робота, семінарське заняття		
2.4	застосовувати географічні знання для характеристики природних зон та регіональних одиниць фізико-географічного районування Євразії.	семінарське заняття, самостійна робота		
2.5	вміти аналізувати особливості тектоніки, рельєфу, клімату Північної Америки на основі опрацювання різних джерел географічної інформації	семінарське заняття, самостійна робота		
2.6	вміти характеризувати регіональні одиниці фізико-географічного районування	семінарське заняття,		

	Північної Америки	самостійна робота		
2.7	знати і пояснювати зміни, що відбуваються в межах окремих регіонів світу з позицій концепції сталого розвитку	семінарське заняття, самостійна робота		
2.8	вміти пояснювати основні закономірності формування території Австралії	семінарське заняття, самостійна робота		
2.9	вміти самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові зміни в ландшафтній будові Австралії	семінарське заняття, самостійна робота		
3.	комунікація: застосовувати спілкування рідною мовою як усно, так і письмово; вироблення у студентів практичних навиків здійснення проектного дослідження із застосуванням відповідних методів і прийомів отримання й первинної обробки емпіричних даних та їх належного представлення за допомогою сучасних технічних засобів у вигляді аналітичних таблиць та презентацій	самостійна робота, семінарські заняття,	семінарське заняття,	до 5
4.	автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні рішення в системі географічної роботи при:			
4.1	розробці аналітичних таблиць стосовно взаємозв'язку тектонічної та орографічної будови, клімату, поверхневих вод, природних зон окремих материків	Самостійна робота, семінарські заняття, контрольна робота	семінарське заняття, самостійна робота,	до 20
4.2	аналізі окремих регіональних одиниць фізико-географічного районування			
4.3	демонструванні використання інформаційних і комунікативних технологій у процесі захисту індивідуальних завдань		контрольна робота (тест), іспит	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання																						
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, регіональних студій, соціології, економіки, світоглядних наук (ПРН01)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Аналізувати та розробляти документацію з просторового планування (ПРН07)					+		+			+	+	+	+	+	+	+			+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарах та написання контрольних робіт (тестових завдань). Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу.

- письмова контрольна №1 проводиться на шостому тижні
- письмова контрольна №2 проводиться на дванадцятому тижні.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – 1.1 – 1.9 (знання) – до 55%
- результати навчання – 2 (вміння) - до 20%;
- результати навчання – 3 (комунікація) - до 5%;
- результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) - до 20%

Семестрове оцінювання:

1. *Контрольна робота (тест): РН 1.1.-1.9 — 20 балів/10 балів.*

2. *Семінарські заняття РН 1.1.-1.9, 2.1-2.9, 3, 4 (знання, вміння, комунікація, автономність та відповідальність) - 40 балів/30 бали*

Максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом протягом семестру 60 балів;

Підсумкове оцінювання У кінці семестру – іспит у письмовій формі – 40 балів. Максимальна кількість балів на іспиті - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (*60% максимальної кількості балів, відведених на екзамен*).

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рівня оцінки – 35 балів проводиться заключна семестрова контрольна робота, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 30 балів.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів до складання іспиту не допускаються.

7.2 Організація оцінювання: Оцінювання здійснюється упродовж семестру та під час екзаменаційної сесії. Завдання здаються на кожному семінарському занятті або у зазначений викладачем термін; за роботи, подані пізніше зазначеного терміну, оцінка складає 60% від максимальної кількості балів.

Контрольні роботи (тестові завдання) проводяться на під час семінарських занять. За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як сума оцінок за кожен з двох модулів у семестрі та оцінки за іспит.

Загалом формування оцінки базується на «Положенні про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом Ректора No 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.3 Шкала відповідності оцінок

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ лекції	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари/ лаборат., практичні	самост. робота
Змістова частина 1				
1	Вступ до курсу. Характеристика географічного положення Євразії.	2	2	4
2	Геологічна історія розвитку й тектоніко-орографічна будова Євразії	2	2	8
3	Характеристика клімату Євразії	2	2	8
4	Характеристика внутрішніх вод Євразії	2	2	8
5	Особливості формування та поширення природних зон Євразії	2	2	8
6	Фізико-географічне районування Євразії	4	4	8
Змістова частина 2				
7	Характеристика географічного положення, тектоніко-орографічної будови Північної Америки	2	2	6
8	Особливості клімату та внутрішніх вод Північної Америки	2	2	8
9	Ґрунтово-рослинний покрив та природні зони Північної Америки	2	2	8
10	Фізико-географічне районування Північної Америки	2	2	8
11	історія формування території та тектоніко-орографічна будова Австралії. Особливості клімату та внутрішніх вод.	2	2	6
12	Ґрунтово-рослинний покрив та природні зони Австралії	2	2	4
13	Фізико-географічне районування Австралії	2	2	6
	ВСЬОГО	28	28	90

Загальний обсяг **150 год.**, в тому числі:

Лекцій – **28 год.**

Семінари - **28 год**

Самостійна робота - **90 год**

Консультації - **4 год.**

Рекомендована література

Основна:

1. Фізична географія материків та океанів. у 2т. Т 1. Азія / за ред. П.Г. Шищенка. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2009.
2. Удовиченко В.В. Фізична географія материків і океанів: Навчально-методичний комплекс (для студентів вищих навчальних закладів). – Суми, 2007.
3. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: Навчальний посібник. Частина II. Євразія. Вінниця: ГІПАНІС, 2005.
4. Половина І.П. Фізична географія Європи: Навч. посібник для студентів географ. спеціальностей вищих навч. закладів. – К.: «АртЕк», 1998.
5. Гаврилюк В.С. Північна Америка. – К.: Вища школа, 1971.
6. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія) навч. посіб. для студ. географічних спец. ВНЗ / А.В. Гудзевич. – 2008.
7. Географія материків і океанів : курс лекцій / уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. - 154 с.
8. Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: навч. посібник. – К., Ірпінь, 2019.
9. Міхелі С.В. фізична географія Північної Америки: навч. посібник. – К., Ірпінь, 2019.
10. Олішевська Ю.А. Географія Європи, Північної Америки, Арктики, Північного Льодовитого та Атлантичного океанів: навчально-методичний комплекс. – К., 2021 – 74 с.

Додаткова:

11. Атлас вчителя. ДНВП «Картографія», 2018.
12. Атлас світу / редкол. : В. О. Гречаний та ін. Київ : НВП «Картографія», 1997. 48 с. 4. Атлас світу / редкол. : Т. О. Ремізовська та ін. Київ : НВП «Картографія», 1999. 216 с.
13. Географічний атлас світу. ДНВП «Картографія», 2022. 6. Довідковий атлас світу. ДНВП «Картографія», 2020. 7. Малий атлас світу. ДНВП «Картографія», 2020.
14. Шуйський Ю.Д. Основні риси рельєфу дна Світового океану. (Посібник до практичних занять з курсу „Загальна океанологія”). – Одеса: Астропринт, 1998.
15. David Rockwell. The Nature of North America: A Handbook to the Continent: Rocks, Plants, and Animals. Berkley Books, 1998

Інформаційні ресурси:

16. Фізична географія. Geograf. URL : <http://www.geograf.com.ua/physical>
17. Ґрунти, рослинність та тваринний світ Азії URL : http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/azija_grunti_roslinnij_ta_tvarinnij_svit/42-1-0-719 -
18. Внутрішні води Азії URL : http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/azija_vnutrishni_vodi/42-1-0-718
19. Річки Азії URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%>

[D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F:%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BA%D0%B8_%D0%90%D0%B7%D1%96%D1%97](http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/geologichna_budova_pivnichnoji_ameriki/42-1-0-681)

20. Геологічна будова Північної Америки URL :
http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/geologichna_budova_pivnichnoji_ameriki/42-1-0-681
21. Загальні риси оротографії Північної Америки URL :
http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/zagalni_risi_orografiji_pivnichnoji_ameriki/42-1-0-680
22. Клімат Північної Америки URL :
http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/klimatichni_osoblivosti_pivnichnoji_ameriki/42-1-0-682
23. Внутрішні води Північної Америки URL :
http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_oceaniv/vnutrishni_vodi_pivnichnoji_ameriki/42-1-0-684 -
24. Найдовші річки світу URL : <https://cikavo-znaty.com/naydovshi-richky-svitu/>
25. Велика українська енциклопедія URL : <https://vue.gov.ua>
26. Характеристика природних умов Азії URL :
<https://www.britannica.com/place/Asia> -